

K R O N I K A

Jubileusz Profesor Galiny Aleksiejewny Lilicz

10 lipca 2001 r. swoje 75-lecie świętowała Profesor Galina Aleksiejewna Lilicz – znakomita sławistka Uniwersytetu Petersburskiego, historyk języka, leksykolog i frazeolog, leksykograf, tłumacz, pedagog (a właściwie Nauczyciel przez wielkie N), człowiek o niezwykłej osobowości, o wielkiej sile oddziaływania (i przyciągania), o uroku wreszcie, któremu nie oparł się nikt, kto miał szczęśliwą sposobność osobistego zetknięcia się z Galiną Aleksiejewną.

Chociaż Jubilatka zna kilka języków słowiańskich (w tym polski, słowacki, słoweński, serbo-chorwacki), wykaz Jej publikacji unaocznia, że najdłużej i najsilniej jest Ona związana z językiem czeskim. Ściślej – z językiem i kulturą Czech i Czechów, z ich historią, obyczajowością, państwowością. Spędziwszy dwa z wczesnych lat pięćdziesiątych na Uniwersytecie Karola w Pradze i poznawszy osobiście koryfeuszy czeskiej sławistyki – m.in. B. Havránka, F. Travníčka, A. Jedličkę, K. Horálka, J. Běliča – Jubilatka pozostała wierna ziemi czeskiej od pierwszych swych prac naukowych z lat pięćdziesiątych po najnowsze z roku 2001. Do tych pierwszych odnosi się przede wszystkim rozprawa doktorska G. A. Lilicz *Обогащение словарного состава чешского языка в результате установления в Чехословакии народно-демократического строя* (1956), która nadała ton poszukiwaniom badawczym Pani Profesor na wiele lat. Owoce tych poszukiwań pozwoliły czytelnikom prac Prof. Lilicz zgłębiać mechanizmy rozwoju języka czeskiego na przestrzeni wieków – od epoki husyckiej (*Husový jazykový poznámky v českých spisech*, 1998), od działalności językoznawczej i translatorskiej Josefa Jungmanna (rozprawa habilitacyjna *Роль русского языка в становлении словарного состава чешского национального литературного языка (конец XVIII–начало XIX века)*, 1977) aż po czasy nam współczesne (*Русизмы в чешском литературном языке: вчера и сегодня*, 2000). Szczególne miejsce w pracach Galiny Aleksiejewny – współautora petersburskiego *Большого словаря русских библеизмов* – zajmują studia nad wpływem Biblii (a ściślej przekładów tekstów biblijnych) na kształtowanie się języka czeskiego (np. *Переводы библейских текстов в истории чешского литературного языка*, 1994; *Библия и ее воздействие на духовную культуру славян*, 1996; *Библеизмы в сопоставительном изучении славянских литературных языков*, 1998; *Библейская цитата в русском и чешском переводах «Повести о Варлааме и Иосаафе»*, 1999).

Profesor Galina Aleksiejewna Lilicz jest także tłumaczką dzieł literatury czeskiej na język rosyjski (pośród tłumaczonych przez nią pisarzy jest Bożena Němcová i Vítězslav Hálek). Doświadczenia translatorskie Galiny Aleksiejewny zaowocowały licznymi pracami przekładowymi poświęconymi m.in. dokonaniem przez Vilema Mathesiusa przekładowi *Zoranego ugoru* Michaila Szołochowa na język czeski, sposobom oddawania w materii języka czeskiego metafor Maksyma Gorkiego, pierwszym czeskim przekładom poezji rosyjskiej (*О первом чешском переводе из русской поэзии*, 1994). Z kolei bogate doświadczenie, jakie zyskała Profesor Lilicz w pracach nad słownikiem idiosylu Maksyma Gorkiego (*Словарь автобиографической трилогии М. Горького*) w połączeniu z Jej głęboką wiedzą translatologiczną przyniosła ideę opracowania innego słownika idiosylu – niezwykle, bo dwujęzycznego słownika języka trylogii czeskiej pisarki Marii Půjmanovej (*Чешско-русский словарь к трилогии М. Пуймановой*, 1962; *O dvoujazyčnem slovníku Marie Půjmanové*, 1990).

Jak zauważył w specjalnym szkicu poświęconym Jubileuszowi Galiny Aleksiejewny Lilicz prof. Walery Mokijenko, aktywność naukowa Jubilatki z wiekiem nie tylko nie maleje, ale stale wzrasta. Wykazy Jej prac, a także zarys Jej biografii, znajdzie czytelnik w trzech źródłach; jest to wydany w Samarkandzie w roku 1986 *Библиографический указатель по славянскому и общему языкознанию. Профессор Галина Алексеевна Лилич*, zredagowany przez A. M. Buszuja i W. M. Mokijenkę, opublikowane w Sankt Petersburgu w roku 1996 opracowanie *Профессор Галина Алексеевна Лилич* pod red. J. N. Betehtiny oraz *Księga Pamiątkowa ku czci Pani Profesor G. A. Lilicz – Frazeografia słowiańska*, zredagowana przez M. Balowskiego i W. Chlebdę i wydana w Opolu w roku 2001.

Chcąc podziękować Pani Profesor za Jej stałą obecność wśród nas, za inspirujący wpływ na nasze poszukiwania naukowe, wreszcie za ludzką dobroć i ciepło, jakie od lat z Jej strony odczuwamy, opolscy slawiści w wigilię Jubileuszu Galiny Aleksiejewny Lilicz skierowali pod Jej adresem następujące słowa:

Не все, оказывается, проходит, как с белых яблонь дым. И есть на свете многое, что и не снилось нашим мудрецам: НЕУВЯДАЕМОСТЬ. Неувядаемость мыслей, неувядаемость сердца, неувядаемость Вашей улыбки. В день Вашего Славного Юбилея, Галнна Алексеевна, Ваши ополыцы – с Вами. Sto lat!

Mamy nadzieję przekonać się o aktualności tych słów w dni następnych Jubileuszy Profesor Galiny Aleksiejewny Lilicz.

Wojciech Chlebda